

ABSTRAKT

V předkládané práci se zabývám zejména rozbohem uplatnění směnečného nároku ve sporném řízení, analýzou koncepce a podstaty směnečného rozkazního řízení, připravovanou změnou jeho úpravy, která by zachovala podstatu směnečného rozkazního řízení, ale zároveň by neporušovala práva žalovaných na spravedlivý proces a rozložením důkazního břemena v řízení o zaplacení směnečného nároku. Základní rovinu informací o průběhu řízení vedeného o zaplacení směnečného nároku předkládám v podobě popisu procesu. Obecným otázkám, které nemají žádný styčný bod s tématem práce, které řízení o zaplacení směnečného nároku nijak neodlišují od jiných řízení a které nesouvisí s některým z problémových faktorů uplatnění a projednání směnečného nároku, se věnuji jen okrajově cestou poskytnutí základních informací. Specifika a problémové jevy řízení o zaplacení směnečného nároku rozebírám podrobně. V rámci rozboru právní úpravy řízení o zaplacení směnečného nároku identifikuji a analyzuji problémová místa právní úpravy a následně hledám jejich výklad umožňující vhodná řešení.

V úvodu rozboru řízení vedeného o zaplacení směnečného nároku se zabývám problematikou pravomoci a příslušnosti soudů v řízení o zaplacení směnečného nároku. Dále v této pasáži práce předkládám klasifikaci možných způsobů projednání uplatněného směnečného nároku ve sporném nalézacím řízení. Tyto způsoby jsou tři – směnečné rozkazní řízení, prosté nalézací řízení a prosté rozkazní řízení. Každé z těchto procesních platforem, v jejichž rámci lze uplatněný směnečný nárok vyřídit, vyhrazuji odpovídající prostor. V práci se zaměřuji zejména na směnečné rozkazní řízení, které je vytvořeno jako specifická procesní platforma pro uplatnění směnečných nároků. Rozbor směnečného rozkazního řízení považuji za nosné subtéma práce. Přiměřenou pozornost věnuji specifickým aspektům prostého nalézacího řízení, v němž je uplatněn a projednán směnečný nárok. S ohledem na absenci specifík a téměř nulovou praktickou využitelnost poznatků o prostém rozkazním řízení, v němž je uplatněn směnečný nárok, se tímto specifickým řízením zabývám jen okrajově.

V práci se věnuji zejména charakteristice a popisu průběhu směnečného rozkazního řízení, které je vysoce specifické a vymyká se obvyklému režimu rozkazních řízení. Zabývám se rovněž problematikou specifické koncentrace směnečného rozkazního řízení, kterou nepovažuji v její stávající podobě za důvodně a opodstatněně aplikovanou. Mám za to, že koncentrace směnečného rozkazního řízení je příliš striktní, žalovaného omezuje v možnosti vymezit obranu proti uplatněnému nároku nad přijatelnou míru, přitom ale není způsobilá eliminovat průtahy v řízení. Specifika směnečného rozkazního řízení konfrontuji s komponenty práva na spravedlivý proces s výsledkem, že právní úprava tohoto řízení koliduje s ústavními požadavky na spravedlivý průběh řízení. Charakteristika směnečného rozkazního řízení vyúsťuje v rozsáhlou kritiku koncepčního uchopení tohoto řízení. V rámci této kritiky poukazuji zejména na nevyváženost směnečného rozkazního řízení, které nedůvodně a bez vazby na hmotné směnečné právo procesně znevýhodňuje žalovaného. Za

stěžejní koncepční nedostatek směnečného rozkazního řízení považují fakt, že směnečný platební rozkaz není v důsledku podání námitek zrušen. Takto nastavený formát navozuje extrémní nerovnováhu v řízení, neboť žalovanému neposkytuje dostatečnou kompenzaci za nekontradiktorní průběh první fáze řízení, v níž soud přiznává uplatněný směnečný nárok směnečným platebním rozkazem, aniž by žalovanému poskytl možnost se k uplatněnému nároku vyjádřit, v podobě možnosti snadno dosáhnout zrušení směnečného platebního rozkazu a následného projednání uplatněného nároku ve vyváženém námitkovém řízení. Za nepřijatelný považují právní režim směnečného rozkazního řízení, v jehož rámci není vůbec projednán uplatněný směnečný nárok.

Následně se zabývám rozbohem prostého nalézacího řízení, kde se zaměřuji zejména na jeho specifika vyvolaná předmětem řízení, tedy faktem, že je uplatněn a projednán směnečný nárok. Vyřízení směnečného nároku v prostém rozkazním řízení věnuji jen subtilní kapitole, neboť přiznání směnečného nároku prostým platebním rozkazem je teoreticky možné, v praktickém životě se však s vydáváním platebních rozkazů, jimiž by soud ukládal povinnost zaplatit směnečný peníz, nesetkáváme.

Součástí práce je i rozbor procesní obrany žalovaného proti uplatnění směnečného nároku. Defenzivu žalovaného v řízení o zaplacení směnečného nároku funkčně klasifikuji na obranu vedenou popíráním skutkových tvrzení, uplatněním námitek a právní argumentací. Konstatuji i možnost obrany uplatněním vzájemného nároku a procesním započtením.

Další část práce věnuji některým věcným aspektům řízení o zaplacení směnečného nároku. Pozornost věnuji zjišťování skutkového stavu v řízení o zaplacení směnečného nároku, když upozorňuji zejména na pasáž věnovanou problematice míry důkazu a využívání skutkových domněnek. Druhým z nosných subtémat práce (vedle rozboru směnečného rozkazního řízení) je problematika důkazního břemena v řízení o zaplacení směnečného nároku.

Nepřehlédnutelnou část práce představuje kritická analýza rozhodovací praxe soudů. V práci poukazuji na nedůvodné nepřipuštění procesního započtení ve směnečném rozkazním řízení, na nekorektní využívání skutkových domněnek při zjišťování skutkového stavu a polemizuji s neochotou soudů využívat ve směnečném rozkazním řízení rozsudek pro zmeškání a rozsudek pro uznání. Rozsáhlou pasáž práce představuje kritika nesprávné rozhodovací praxe soudů v oblasti rozložení důkazního břemena.

Práce obsahuje exkurs do dvou zahraničních právních úprav a jimi upravených specifických řízení, která jsou vytvořena pro uplatnění směnečného nároku nebo jsou pro uplatnění směnečného nároku vhodná, konkrétně do právní úpravy Spolkové republiky Německo a Rakouské republiky. V rámci deskripce zrychlených řízení v německém civilním procesu rozebírám upomínací, směnečné upomínací, listinné a směnečné řízení. Z rakouského civilního procesu představuji směnečné příkazní řízení.

V práci prezentuji své návrhy de lege ferenda a vyjadřuji názor na část věcného záměru připravovaného civilního řádu soudního, která se zabývá směnečným rozkazním řízením.

V publikaci využívám zejména metody analýzy, a to zejména analýzy kritické, indukce, dedukce a deskripce.

ABSTRACT

In the submitted habilitation thesis I deal mainly with analysis of applying claims arising from a bill of exchange in contentious proceedings, analysis of the conception and the core of bill of exchange order proceedings, upcoming changes of the legislation that would uphold the essence of the bill of exchange proceedings but would not attack the right to a fair trial and layout of the burden of proof in disputes arising from a bill of exchange. I present the base plane of information on the course of the proceedings by a description of the procedure. The broad questions which has no connection to the topic of the habilitation thesis and which are not specific to proceedings arising from a bill of exchange from other (general) kinds of proceedings and are not connected to problematic factors of applying of claims arising from a bill of exchange are pursued only by basic information. Specifics and problematic phenomena of proceedings arising from a bill of exchange are analysed in detail. I identify and analyse the problematic points in the analysis of the legal regulation of proceedings arising from a bill of exchange and find their suitable solution interpretation.

At the beginning of the analysis of proceeding to pay the bill of exchange claim I deal with the problematic of court's jurisdiction in such proceeding. Then I present classification of possible ways of applying claims arising from a bill of exchange in contentious proceedings at the beginning of the analysis of proceedings arising from a bill of exchange. They are three – bill of exchange order proceedings, plain first instance trial and plain order proceedings. I provide each of these procedural platforms with sufficient space. I focus on a bill of exchange order proceeding that was created as a specific procedural platform for applying claims arising from a bill of exchange. I consider the analysis of bill of exchange proceedings as a main subtopic of the thesis. I pay appropriate attention to specific aspects of plain first instance trial which is a claim arising from a bill of exchange applied in. Regarding the absence of specifics and basically no practical usage of the knowledge about plain order proceedings which would be claim arising from a bill of exchange applied in, I deal with it only marginally.

I focus mainly on characteristics and description of the course of a bill of exchange order proceedings which is highly specific and avoid ordinary regime of order proceedings. I also analyse problematic aspects of specific concentration principle of a bill of exchange proceedings which I do not consider applied reasonably and substantiated. It seems to me that concentration principle of a bill of exchange proceedings is too strict, it restricts a defendant in the possibility of substantiation of defence against an applied claim too much, on the other hand, it does not prevent delays of proceedings. Specifics of a bill of exchange order proceedings are confronted with components of the right to a fair trial. I conclude that it collides with constitutional requests on the fair trial. Characteristics of a bill of exchange proceedings can be widely criticized. Considering the criticism, I point out especially the imbalance of bill of exchange proceedings that unreasonably and without connection to the substantive bill of exchange law handicaps the defendant. I consider the fact that a bill of exchange order is not revoked after objections are submitted as the most serious deficiency of bill of exchange order proceedings. This sets extreme imbalance in proceedings because it does not provide the defendant with sufficient compensation for the non-contradictory course of the first phase of proceedings. In this phase of proceedings, the court grants the applied claim with a bill of exchange order without it could provide the defendant possibility to react on the nature of the claim by an easy way to revoke the bill of exchange order and after that to conduct a balanced proceedings about the defendant's objections against the bill of exchange order. I consider regime of a bill of exchange proceedings which can result in the way that the very claim arising from a bill of exchange would not be considered as unacceptable.

Then I analyse the plain finding proceedings, I focus on specifics caused by the subject-matter of the proceedings – claim arising from a bill of exchange. Only a subtle chapter of the habilitation thesis is focused on the conduct of the plain order proceedings in which claim arising from a bill of exchange could be applied in because it is legally possible to apply claim arising from a bill of exchange in the plain order proceedings, but it is not a common way.

A part of the habilitation thesis is focused on an analysis of procedural defence of the defendant against an applied claim arising from a bill of exchange. I classify the defence in three ways. Defence by denials of factual claims, defence by application of objections and defence by legal argumentation. The defence can be also conducted by a mutual claim and by a procedural netting.

Next part of the habilitation thesis is focused on some aspects of a bill of exchange proceedings. The attention is paid to problematics of finding the facts in the bill of exchange proceedings. I highlight especially the part focused on the problematics of the standard of proof and factual presumptions. Another key subtopic (apart from the analysis of bill of exchange order proceedings) is problematics of the burden of proof in a bill of exchange proceedings.

Unmistakable part of the habilitation thesis is focused on critical analysis of courts' rulings. I highlight unreasonable non-admission of procedural set-off of claims in a bill of exchange

proceedings then incorrect usage of factual presumptions during the finding the facts and I argue with the unwillingness of courts to use judgement by default and judgement by an acknowledgement in a bill of exchange order proceedings. A large part of the habilitation thesis is focused on criticism of improper rulings of courts regarding the layout of the burden of proof.

The habilitation thesis contains an excursion to two foreign legislations and specific proceedings created for applying bill of exchange claims or suitable for applying them – legislations of Germany and of Austria. Description of accelerated proceedings in German civil procedure is described – in Mahnverfahren, Wechselmahnverfahren, Urkundenprozess and Wechselprozess also in Austrian civil procedure – Wechselstreitigkeiten.

I present my *de lege ferenda* opinions in the habilitation thesis and deal with part of the matter intention of the proposed Code of Civil Procedure which deals with a bill of exchange order proceedings.

I use mainly the methods of analysis and especially critical analysis, induction, deduction and description.